

Dziecko z FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych)

Wybór materiałów dostępnych online za lata 2014-2025

Książki

1. **„W trosce o zdrowie dziecka i twoje”** : Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS) : kompendium wiedzy / Marek Banach, Józefa Matejek. - Kraków : Wydawnictwo «scriptum», 2016. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://bibliotekanauki.pl/books/2035910>
2. **Dziecko z Płodowym Zespołem Alkoholowym Podstawy teoretyczne i doświadczenia własne** / redakcja Katarzyna Gołębiowska, Monika Guzicka. - Szczecin : Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc”, 2022. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
https://www.wzp.pl/sites/default/files/podrecznik_fas_po_korektach_003.pdf
3. **Dziecko ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych** / redaktor tomu Małgorzata Stopikowska. - Gdańska : „Ateneum-Szkoła Wyższa” w Gdańsku, 2016. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://fundacijainspirator.pl/wp-content/uploads/2023/03/Materialy-FAS5.pdf>
4. **Specyfika rozwoju pre- i postnatalnego dzieci ze spektrum FASD** : zaburzenia komunikacji językowej / Halina Pawłowska-Jaroń. - Kraków : Wydawnictwo Naukowe UP, 2015. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://rep.up.krakow.pl/xmlui/bitstream/handle/11716/11088/PM716--Pawlowska-Jaron--Specyfika-rozwoju.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Fragmenty z prac zbiorowych

1. **Alkoholowy zespół płodowy - FAS** / Agnieszka Katarzyńska // W: Wspomóc uzależnionych od alkoholu : refleksja psychologiczno-teologiczna / red. ks. Jan Dziejczak, ks. Jan Klimek. - Kraków : Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie POL-on, 2017. - S. 21–39. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://fundacijainspirator.pl/wp-content/uploads/2023/03/Materialy-FAS4.pdf>
2. **Dziecko z zespołem FAS w praktyce edukacyjnej** / Marzena Chrost, Marta Mamcarczyk // W: W trosce o dobro współczesnego dziecka : wybrane zagadnienia / praca zbiorowa pod redakcją Anny Błasiak i Ewy Dybowskiej. - Kraków : Wydawnictwo WAM, 2014. - S. 83-122. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
https://wydawnictwo.ignatianum.edu.pl/sites/wydawnictwo/files/publikacje_pdf/w_trosce_o_dobre_wspolczesnego_dziecka.pdf#page=83
3. **Jak rozpoznać FASD u niemowląt i dzieci?** / Teresa Jadczak-Szumiło // W: Stop przemocy! : pielęgniarki i położne w obronie krzywdzonych dzieci / redakcja Marta Maruszczak, Katarzyna Pinkosz, Paweł Kruś. - Warszawa : Media TV Plus Sp. z o.o., 2017. - S. 54-62. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://www.parpa.pl/phocadownloadpap/Przeciwdzialanie/Stop%20przemocy!%20Pielegniarki%20i%20polozne%20w%20obronie%20krzywdzonych%20dzieci%20-%20tresc.pdf#page=54>

4. **Problemy diagnostyczne dzieci z FASD** : implikacje diagnozy / dr Teresa Jadczak-Szumilo // W: Zastosowania diagnozy edukacyjnej : XXI konferencja diagnostyki edukacyjnej : zastosowania diagnozy edukacyjnej. Bydgoszcz, 17-19 września 2015 r. / praca zbiorowa pod redakcją Bolesława Niemierko i Marii Krystyny Szmigel. - Kraków : gRUPA TOMAMI, 2015. - S. 240-250. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: [https://www.ptde.org/pluginfile.php/1014/mod_page/content/8/Archiwum/XXI KDE/PDF/Jadczak-Szumilo.pdf](https://www.ptde.org/pluginfile.php/1014/mod_page/content/8/Archiwum/XXI_KDE/PDF/Jadczak-Szumilo.pdf)
5. **Zaniedbania prenatalne jako przyczyna zaburzeń rozwojowych u dzieci** / Weronika Pudełko // W: Profilaktyka, diagnoza i terapia w teorii i praktyce edukacyjnej / redakcja naukowa Urszula Szuścik, Joanna Skibska, Ewa Kochanowska. - Kraków : Wydawnictwo LIBRON - Filip Lohner, 2014. - S. 167-175. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://sowa-cdn.ans-elblag.pl/f/cxzz9vg1a4ce6.pdf#page=168>

Artykuły z czasopism

1. **Alkoholowy zespół płodowy (FAS) jako wyzwanie naszych czasów** / Bazyli Panasiuk, Katarzyna Panasiuk, Anna Aleksandra Panasiuk // Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej. - 2019, t. 22, s. 33-48. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <http://ojs.gsw.gda.pl/index.php/ZNGSW/article/view/238/185>
2. **Biopsychospołeczne skutki występowania płodowego zespołu alkoholowego wśród podopiecznych Interwencyjnej Placówki Opiekuńczej w Otwocku** / Aneta Sęk, Mateusz Cybulski, Beata Olejnik, Elżbieta Krajewska-Kułak // Pediatria i Medycyna Rodzinna. - 2017, nr 2, s. 212-223. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://pimr.pl/assets/pdf/artykuly/Pediatria%202.2017%20Sek-%20Zespol.pdf>
3. **Ciężka manifestacja alkoholowego zespołu płodowego** : opis przypadku / Agata Mormul, Liliana Dylağ, Ewa Głuszczyk-Idziakowska, Bożena Kociszewska-Najman // Pediatria i Medycyna Rodzinna. - 2023, nr 3, s. 244-247. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://pimr.pl/assets/pdf/artykuly/244-247-paediatrics-family-medicine-3-2023-mormul-pl.pdf>
4. **Dziecko z FAS (Płodowy Zespół Alkoholowy) w edukacji** / Joanna Trzaskalik, Julia Pyttel // Nauczyciel i Szkoła. - 2017, nr 61, s. 11-25. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://czasopisma.ignatianum.edu.pl/nis/article/view/905/987>
5. **Dziecko z FASD : terapia neurologopedyczna** / Halina Pawłowska-Jaroń, Zdzisława Orłowska-Popek // Poznańskie Studia Polonistyczne. Seria Językoznawcza. - 2022, nr 1, s. 197-209. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_14746_pspsj_2022_29_1_12
6. **Młodych macierzyństwo a ryzyko płodowego zespołu alkoholowego** / Magdalena Ewa Napiórkowska-Orkisz, Katarzyna Kostecka // Pielęgniarstwo Polskie. - 2019, nr 1, s. 86-91. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: https://pielegniarstwo.ump.edu.pl/uploads/2019/1/86_1_71_2019.pdf
7. **Możliwości wsparcia ucznia z FAS/FASD w szkole podstawowej** / Agnieszka Kosek // Biblioteka Współczesnej Myśli Pedagogicznej. - 2019, t. 8, s. 91-102. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://bwmp.up.krakow.pl/wp-content/uploads/2015/01/Agnieszka-Kosek-Mo%C5%BCiwo%C5%9Bci-wsparcia-ucznia-z-FAS-FASD-w-szkole-podstawowej.pdf>

8. **Opieka nad kobietą i dzieckiem z zespołem FAS** / Agnieszka Komorowska // Innowacje w Pielęgniarstwie i Naukach o Zdrowiu. - 2018, nr 2, s. 131-142. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://psjd.icm.edu.pl/psjd/element/bwmeta1.element.psjd-f23fd075-f038-4925-9d00-bde2396fe72b/c>
9. **Percepcja słuchowa u 10-letniej dziewczynki ze zdiagnozowanym Alkoholowym Zespołem Płodowym (FAS)** : studium przypadku / AnnA Kruczyńska-Werner // Logopedia. - 2019, nr 2, s. 405-419. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://www.polskietowarzystwologopedyczne.pl/wp-content/uploads/2021/01/405-419-LOGOPEDIA-48-2-2019-Kruczynska.pdf>
10. **Populacja uczniów z FASD w szkole powszechnej w świetle badań** / Agnieszka Kosek // Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna. - 2023, nr 2, s. 117-132. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://czasopismoippis.uken.krakow.pl/wp-content/uploads/2015/01/Agnieszka-KOSEK-Populacja-uczniow-z-FASD-w-szkole-powszechnej-w-swietle-badan.pdf>
11. **Profil dysfunkcji wykonawczych w spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych u dzieci i młodzieży : przegląd systematyczny** / Justyna Urbańska-Grosz, Seweryna Konieczna, Maciej Walkiewicz, Emilia Sitek // Aktualności Neurologiczne. - 2020, nr 20, s. 158–165. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://ppm.gumed.edu.pl/docstore/download/GUM84a502a7a4684d6295fe2f793aaf5c1b/000101549.pdf>
12. **Rozwój społeczno-moralny młodzieży z FAS i jego wybrane uwarunkowania** : studium jakościowe / Elżbieta Hornowska, Teresa Jadczyk-Szumilo, Michał Głuszek // Dziecko Krzywdzone. - 2021, nr 3, s. 125-144. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://dzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/813>
13. **Spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych (FASD - Fetal Alcohol Syndrome Disorder)** / Anna Nowak, Adrian Michno // Edukacja. Terapia. Opieka. - 2019, nr 1, s. 114-128. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_52934_eto_64
14. **Terapia dzieci ze spektrum zaburzeń poalkoholowych i wsparcie rodziców w procesie opieki i wychowania** / Teresa Jadczyk-Szumilo // Dziecko Krzywdzone. - 2024, nr 1, s. 12-32. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://testdzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/906>
15. **Trudne doświadczenia adopcyjnych rodziców dzieci z FAS** / Agnieszka Lasota, Paulina Grzywacz // Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Psychologica. - 2019, t. 12, s. 138-163. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://studies-psychologica.uken.krakow.pl/article/view/7185/6604>
16. **Trudności szkolne dziecka słabowidzącego z płodowym zespołem alkoholowym (FAS)** : studium przypadku / Barbara Kurowska // Szkoła Specjalna. - 2023, nr 2, s. 134–147. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: http://www.szkołaspecjalna.aps.edu.pl/media/zmhddklx/szs_2-23_druk.pdf#page=54
17. **Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych o Spektrum Poalkoholowych Uszkodzeń Płodu (FASD)** / Marek Banach, Józefa Matejek // Wychowanie w Rodzinie. - 2017, t. 16, nr 2, s. 173-189. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu:
<https://repozytorium.uni.wroc.pl/en/dlibra/publication/97731/edition/91664/students-of-secondary-schools-about-fetal-alcohol-spectrum-disorders-fasd-banach-marek-matejek-jozefa>

18. **Wpływ picia alkoholu na zdrowie kobiet w ciąży i ich dzieci** : przegląd badań / Marta Dulęba, Małgorzata Chączyńska, Barbara Kozakiewicz // *Pediatrics i Medycyna Rodzinna*. - 2021, nr 3, s. 203-210. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://pimr.pl/assets/pdf/artykuly/203-210-paediatrics-family-medicine-3-2021-duleba-pl.pdf>
19. **Zdolność dyskryminacji słuchowej u dzieci z Alkoholowym Zespołem Płodowym** / Anna Kruczyńska-Werner // *Logopedia*. - 2021, nr 2, s. 11-26. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.polskietowarzystwologopedyczne.pl/wp-content/uploads/2022/01/011-026-Kruczynska-Werner-LOGOP-50-2-2021-9-1-2022.pdf>

Materiały ze stron WWW

1. **„To rodzic jest mózgiem zewnętrznym”** : jak wygląda opieka nad dzieckiem, które ma FAS? / Katarzyna Oleksik // *Dzień Dobry TVN*. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://dziendobry.tvn.pl/zdrowie/profilaktyka-chorob/fas-co-to-jest-i-jak-wyglada-leczenie-st8077472>
2. **Alkoholowy zespół płodowy** // Wikipedia. Wolna encyklopedia. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: https://pl.wikipedia.org/wiki/Alkoholowy_zesp%C3%B3%C5%82_p%C5%82odowy
3. **Dziecko z zespołem FAS (Płodowy Zespół Alkoholowy)** / Katarzyna Chabior // Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubinie. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://ppplubin.pl/wp-content/uploads/2020/12/Dziecko-z-zespolem-FAS.pdf>
4. **FAS** : objawy i terapia alkoholowego zespołu płodowego; jak wygląda dziecko z FAS? / Ireneusz Markowski // *POLMED*. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://polmed.pl/zdrowie/fas-definicja-objawy-terapia/>
5. **FAS (alkoholowy zespół płodowy)** : co to jest? : objawy, przyczyny, leczenie / Angelika Janowicz // Centrum Wiedzy. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.alab.pl/centrum-wiedzy/fas-alkoholowy-zespol-plodowy-co-to-jest-objawy-przyczyny-leczenie/>
6. **FAS (Alkoholowy Zespół Płodowy)** : objawy, przyczyny i leczenie // Centrum FAS. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://centrumfas.pl/fas/>
7. **FAS (alkoholowy zespół płodowy)** : u dorosłych i dzieci : jak się objawia? / Justyna Gabrysiak-Kula // *medme*. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.medme.pl/choroby/alkoholowy-zespol-plodowy,16.html>
8. **FAS (alkoholowy zespół płodowy) i inne zaburzenia związane z narażeniem na alkohol w okresie płodowym** / dr n. med. Katarzyna Anna Dyląg // *mp.pl*. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.mp.pl/pacjent/pediatrics/choroby/choroby-neurologiczne/385288,fas-alkoholowy-zespol-plodowy-i-inne-zaburzenia-zwiazane-z-narazeniem-na-alkohol-w-okresie-plodowym>
9. **FAS (fetal alcohol syndrome)** : jak to wygląda obecnie? / Anna Krauze // Fundacja Pomoc Autyzm. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://pomocautyzm.org/fas-fetal-alcohol-syndrome-jak-to-wyglada-obecnie/>
10. **Zespół FAS** : objawy oraz diagnoza / Angelika Józefczak // *ASTO*. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://asto.edu.pl/artykuly/zespol-fas-objawy-oraz-diagnoza/>
11. **Zespół FAS** : przyczyny, objawy, leczenie : opieka nad dzieckiem z FAS / lek. Beata Wańczyk-Dręczewska // *medonet*. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.medonet.pl/zdrowie,zespol-fas---objawy--wpływ--diagnoza--leczenie--odmiany,artykul,1731170.html>

12. **Zespół FAS (płodowy zespół alkoholowy)** / Izabela Jadwiżyc / Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinku. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.gov.pl/web/psse-szczecinek/zespol-fas-plodowy-zespol-alkoholowy>

13. **Zespół FAS (płodowy zespół alkoholowy)** : czym jest? / lek. Katarzyna Gmachowska // doz.pl. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: https://www.doz.pl/czytelnia/a15259-Zespol_FAS_plodowy_zespol_alkoholowy_czym_jest

Audycje radiowe

1. **Adopcja** : gdy teoria spotyka się z praktyką / Magdalena Modlibowska, Izabela Ratyńska ; rozmawiała Olga Mickiewicz // Polskie Radio 24. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://polskieradio24.pl/artukul/1782618,adopcja-gdy-teoria-spotyka-sie-z-praktyka>

2. **Alkohol sieje spustoszenie w organizmie nienarodzonego dziecka** / Agata Gwizdała // Jedyńka Polskie Radio. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://jedyńka.polskieradio.pl/artukul/2803879,Alkohol-sieje-spustoszenie-w-organizmie-nienarodzonego-dziecka>

3. **Alkoholowy zespół płodowy (FAS) wciąż dużym problemem** / Krzysztof Brzózka ; rozmawiał Jakub Kukla // Polskie Radio 24. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://polskieradio24.pl/artukul/1658605,alkoholowy-zespol-plodowy-fas-wciaz-duzym-problemem>

4. **Dzieci z zespołem alkoholowym** // Polskie Radio 24. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.polskieradio.pl/18/4388/Artykul/1931156,dzieci-z-zespołem-alkoholowym>

5. **FASmisja, czyli bezwarunkowa miłość** / z mamą adopcyjną dwójki dzieci z FAS Małgorzatą Korolczuk, rozmawia Katarzyna Pelc // Radio Kraków. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://www.radiokrakow.pl/audycje/fasmisja-czyli-bezwarunkowa-milosc/>

6. **Nie pij, masz dla kogo** : Płodowy Zespół Alkoholowy czyli FAS / Patrycja Osman, lek. med. Aleksandra Gładyś-Jakubczyk ; rozmawiała Aleksandra Niemczyk // eM Radio. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://emkielce.pl/audycje-radiowe/nie-pij-masz-dla-kogo-plodowy-zespol-alkoholowy-czyli-fas>

7. **Cykl audycji** : STOP FAS / prowadząca Ewa Pietrzak // Radio Warszawa. [Dostęp 23.10.2025]. Tryb dostępu: <https://radiowarszawa.com.pl/stop-fas/>

Opracowanie
Marzena Jarocka
(23.10.2025)

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu
jest Instytucją Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego